

Список використаних джерел

1. Бондаровська Н. Вплив реклами на людину: нариси / Н. Бондаровська // Психолог. — 2007. — № 30 (270). — С. 3—55.
2. Грошев И. В. Гендерные образы рекламы / И. В. Грошев // Вопросы психологии. — 2000. — № 6. — С. 38—49.
3. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : монографія / А. М. Богуш, Л. О. Варяниця, Н. В. Гавриш і ін. ; заг. ред. Н. В. Гавриш. — Луганськ : Альма-матер, 2006. — 368 с.
4. Інформаційне законодавство України : Науково-практичний коментар / за ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Чижка. — К. : ТОВ «Видавництво» «Юридична думка», 2006. — 232 с.
5. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації: європейські абрис / Н. М. Лавриченко. — К. : ВІРА ІНСАЙТ, 2000. — 444 с.
6. Соціальна педагогіка / за заг. ред. А. Й. Капської. — К. : Центр навчальної літератури, 2003. — 488 с.
7. Соціологія: Терміни, поняття, персоналії. навч. словник-довідник. / В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін. ; заг. ред. В. М. Піча. — К. : Каравела; Львів : Новий Світ-2000, 2002. — 480 с.

СЕМЧУК С. І.

Умань

COMPUTER ADVERTISING EFFECT ON PRESCHOOLER CHILD IDENTITY FORMATION

In the article the problem of influence of computer-assisted advertisement opens up on becoming of personality of child in preschool age. Scientist's modern views on peculiarity of receiving screen images and advertisement, transformation of child's world imagination have been analysed.

Key words: socialization, information technologies, advertisement.

СЕМЧУК С. И.

г. Умань

ВЛИЯНИЕ КОМПЬЮТЕРИЗИРОВАННОЙ РЕКЛАМЫ НА СТАНОВЛЕНИЕ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА-ДОШКОЛЬНИКА

В статье раскрывается проблема влияния компьютеризированной рекламы на становление личности ребенка в дошкольном возрасте, проанализированы современные взгляды ученых на специфику восприятия экранных образов рекламных роликов, трансформацию детской картины мира.

Ключевые слова: социализация, информационные технологии, реклама.

Стаття надійшла до редколегії 23.03.2014

УДК 372

СОКОЛОВСЬКА О. С.

м. Николаїв

ВЗАЄМОДІЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І СІМ'Ї У ФОРМУВАННІ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРАЦІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкривається сутність дефініції «ціннісне ставлення». Обґрунтовується необхідність формування ціннісного ставлення до праці під впливом дошкільного навчального закладу і сім'ї дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: сім'я, взаємодія, формування, ціннісне ставлення, праця.

Постановка проблеми. У розв'язанні основних завдань дошкільної освіти сьогодення робиться акцент на інтеграцію сімейного та суспільного виховання.

Виховання інтересу до праці дорослих, поваги до людей, ціннісного ставлення до результатів їхньої праці у будь-якому виді діяльності та прищеплення елементарних трудових навичок є необхідною умовою підготовки дітей до життя в суспільстві, оскільки відіграє важливу роль у формуванні дитячого світобачення, забезпеченні розумового і фізичного,

соціально-морального й емоційного, художньо-естетичного розвитку.

Останнім часом формування ціннісного ставлення до праці дітей старшого дошкільного віку в Україні приділяється недостатньо уваги. Ця негативна тенденція склалася на фоні загальних соціально-економічних негараздів, що нівелювали духовні, моральні цінності, серед яких – цінність чесної, сумлінної, усвідомленої і морально мотивованої праці. На жаль, діти, в багатьох випадках, не привчені до самостійності, самообслуговування. Не-

рідко самі батьки через брак часу на виховання і спілкування з дітьми роблять за них те, що вони спроможні зробити самі, не знаходять можливості для спільних справ у родині, розповідей про свою професію, не обговорюють проблемні ситуації, не вчать елементарних практичних дій, що формують світосприйняття дитини, бачити у праці основу людського існування.

Головним у змісті роботи дошкільного навчального закладу є активне залучення сім'ї до освітньо-виховного процесу. В організації трудового виховання дітей старшого дошкільного віку важливе значення набуває єдність вимог дошкільного навчального закладу і сім'ї. До змісту трудового виховання дітей у сім'ї входять самообслуговування, побутова праця, праця в природі, виготовлення іграшок-саморобок. У кожному з цих видів праці батькам треба визначити коло обов'язків дітей, запровадити певну систему їх виконання спільними зусиллями всіх членів сім'ї.

У Законі України «Про дошкільну освіту» одним із принципів дошкільної освіти визначається «єдність виховних впливів сім'ї і дошкільного навчального закладу» [6, с. 63–86]. Сім'я зобов'язана сприяти здобуттю дитиною освіти у дошкільних та інших навчальних закладах або забезпечити дошкільну освіту у сім'ї відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти (2012 р.); відвідування дитиною дошкільного навчального закладу не звільняє сім'ю від обов'язку виховувати, розвивати і навчати її в родинному колі.

У зв'язку з цим важливе місце у діяльності дошкільного навчального закладу відводиться роботі з сім'єю: підвищенню її правової і психолого-педагогічної культури; створенню єдиного освітнього простору для дошкільника в сім'ї і дошкільному навчальному закладі; виробленню погоджених педагогічно доцільних вимог до дитини з урахуванням її вікових особливостей.

Головне завдання сім'ї – так організувати свій уклад життя і діяльність дитини в родині, щоб праця здійснювала максимальний виховний вплив.

Об'єднання зусиль допоможе створити широкий розвивальний простір, сприятливий для повноцінного буття дитини в сім'ї та дошкільному навчальному закладі, сприяє розк-

риттю нею своїх сутнісних сил, становленню як активного суб'єкта індивідуальної та колективної трудової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з досліджуваної проблеми. В історії освіти і педагогічної думки накопичено велику спадщину з питань формування ціннісного ставлення до праці.

Вітчизняна дошкільна педагогіка багата на цікаві наукові дослідження і практичний досвід трудового виховання дітей. Зазначена проблема набуває все більшої актуальності в теорії і практиці дошкільної освіти. Її вирішенню присвячено праці І. Зязюна, О. Коберника, В. Мадзігона, В. Сидоренка, В. Тименка, Д. Тхоржевського та інших вітчизняних учених. Формуванню життєвої компетентності дітей у культурній сфері засобами трудової (предметно-практичної) діяльності приділено окремі розділи базового компонента дошкільної освіти (нова редакція 2012 року), програм розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт», «Дитина».

Поступ теорії і методики трудового виховання дітей неможливий без опори на педагогічну думку минулого. Зокрема, живильним джерелом сучасної науки і практики не перестав бути педагогічна і літературна спадщина видатного українського педагога-гуманіста, філософа Василя Сухомлинського. Уважне, вдумливе читання його творів для дорослих і дітей надихає сучасних педагогів на пошук нових ефективних освітніх технологій, побудованих на засадах природовідповідності й людиновідповідності, гуманізму і дитиноцентризму.

Виховні можливості праці обґрунтували класики педагогіки: Є. Водовозова, Г. Кершенштейнер, Я. Коменський, Й. Песталоцці, Л. Порембська, Ж. Руссо, С. Русова, Є. Тихеева, К. Ушинський. Питання трудового виховання були відображені в програмних документах дошкільних навчальних закладів і в наукових дослідженнях Я. Неверович, О. Усової.

Теоретичною розробкою питань трудового виховання займалися П. Атутов, П. Блонський, П. Костенков, А. Макаренко, В. Сухомлинський, М. Тименко, Д. Тхоржевський. Трудове виховання розглядається науковцями як головна складова частина виховання і в системі його здійснення вирішальне значення відво-

диться дошкільному навчальному закладу і сім'ї.

Різні аспекти проблеми трудового виховання дітей досліджували М. Антонець, І. Бех, А. Богуш, Т. Введенська, Д. Ведмеденко, Н. Гавриш, Л. Калуська, О. Кононко, І. Красько, Т. Поніманська, А. Розенберг, О. Савченко. Сучасні українські дослідники проблеми трудового виховання З. Борисова, Г. Беленька, М. Машовець вивчають питання виховного значення праці дітей у дошкільному навчальному закладі і сім'ї. Питання трудового виховання були предметом наукових досліджень Г. Бондаренко, Л. Бондар, Т. Будняк, І. Зязюна.

Метою статті є визначення ролі дошкільного навчального закладу і сім'ї у формуванні ціннісного ставлення дітей старшого дошкільного віку до праці.

Виклад основного матеріалу. У нових умовах суспільного, освітнього й технічного розвитку законодавство України чітко визначає межі відповідальності сім'ї за навчання і виховання дітей: саме батьки чи особи, які їх замінюють, зобов'язані постійно дбати про своїх дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей, зміцнення фізичного здоров'я, отримання загальної освіти.

Суспільство здавна визнає очевидну істину: сім'я – головний природний вихователь дитини. На сім'ю покладається головна відповідальність за виховання своїх дітей.

Сім'я – специфічне буття людини, в якому відбувається матеріальне, духовне і душевне єднання чоловічого і жіночого начал, народження та виховання нового життя [17, с. 185].

В усі часи зневажливо ставилися до тих, хто не виконував покладених природою батьківських обов'язків. Саме сім'я є головною ланкою у особистісному розвитку своєї дитини, бо вони найчастіше спілкуються з нею. А. Макаренко стверджував: «Не думайте, що ви виховуєте дитину тільки тоді, коли з нею розмовляєте чи повчаєте, чи караєте її. Ви виховуєте навіть тоді, коли вас немає вдома» [7, с. 260].

Сьогодні, лише незначна частина сімей може спрямувати у правильне русло виховання своєї дитини. Не володіючи достатньою мірою знаннями вікових особливостей, члени сім'ї здійснюють виховання інтуїтивно, що не дає позитивних результатів, тому потребують

допомоги фахівців. Такою допомогою у трудовому вихованні дітей має стати діяльність дошкільного навчального закладу.

Сім'я й дошкільний навчальний заклад – два важливі інститути соціалізації дитини. Про це наголошує базовий компонент дошкільної освіти в Україні: «Дошкільний навчальний заклад виступає своєрідним посередником між вузьким родинним колом, з якого виходить малюк, і незнайомим світом, до життя якого він має прилучитися» [1, с. 6]. Тому виховні функції дошкільного навчального закладу та сім'ї є різними, але для залучення дітей до праці необхідна їх взаємодія.

Взаємодія у філософії – одна з загальних форм взаємозв'язку між явищами, сутність яких полягає у зворотному діянні одного предмета чи явища на інше. Взаємодія відбувається в просторі та часі і є специфічним для кожної з форм руху матерії [14, с. 213].

Взаємодія – це зв'язок між предметами в дії, погоджена дія між ким-небудь [3, с. 85]; одна із форм взаємозв'язку між явищами, сутність яких полягає у зворотному діянні одного предмета (явища) на інші; відбувається в просторі та часі і є специфічним для кожної з форм руху матерії.

У педагогічній літературі взаємодія з сім'єю визначається як процес спільної діяльності із погодження цілей, форм і методів виховання в сім'ї та дошкільному навчальному закладі. Т. Доронова під взаємодією дошкільного навчального закладу і сім'ї розуміє систематичну передачу останнім знань, уявлень і практичних умінь у різних напрямках сімейного виховання [4, с. 65].

Отже, взаємодія дошкільного навчального закладу з сім'єю – це спільність діяльності педагогів з членами сім'ї у вихованні дитини, обмін думками, почуттями, переживаннями. Систематична взаємодія з сім'єю за умови утворення позитивних, довірливих та рівноправних взаємовідносин перетворюється в співробітництво. Сім'я та дошкільний навчальний заклад є рівноправними та рівнозначними союзниками.

Формування ціннісного ставлення до праці дітей старшого дошкільного віку головна вимога сьогодення. Саме ціннісне ставлення до праці дітей старшого дошкільного віку забезпечує повноцінний і всебічний розвиток осо-

бистості. Подальший розвиток формування ціннісного ставлення до праці пов'язаний з широким використанням надбань філософії, психології, науковими дослідженнями та узагальненнями педагогічного досвіду дошкільних навчальних закладів.

З точки зору філософів праця – доцільна діяльність людей з метою перетворення і освоєння природних і суспільних сил для задоволення людських потреб [16, с. 520].

Праця в психологічному значенні - цілеспрямована діяльність людини на перетворення і освоєння природних і соціальних сил з метою задоволення потреб, в результаті якої створюються матеріальні і духовні цінності, формується сама людина [9, с. 130].

В Енциклопедії освіти поняття «праця» трактується як свідомо, цілеспрямована діяльність людини, спрямована на створення суспільно значущих матеріальних і духовних цінностей, необхідних для задоволення потреб особистості й суспільства [5, с. 707].

Праця – неодмінний чинник виховання у старших дошкільників громадянських якостей, формування в них умінь колективної співдіяльності. Ці процеси не завершуються у дошкільний період, але основи виховання таких якостей, як самостійність, відповідальність, здатність до самооцінки, активність, ініціативність закладаються саме на цьому віковому етапі.

Мета трудового виховання дітей у дошкільному навчальному закладі та в сім'ї однакова: педагоги і члени сім'ї прагнуть бачити свою дитину працелюбною і такою, що має доступні їй трудові навички, з повагою ставиться до праці людей, виявляє дбайливе ставлення до результатів праці, надає допомогу дорослим членам сім'ї у виконанні трудових доручень.

Виховання дітей нерозривно пов'язане з педагогічною освітою членів сім'ї. Саме батьками закладаються основи трудової вихованості. Кожна сім'я по-своєму визначає для себе процес виховання, але не кожна, через різні обставини і різною мірою, має потребу в кваліфікованій педагогічній допомозі. Не будь-які батьки здатні прийняти цю допомогу, і завдання педагога, що безпосередньо спостерігає за дитиною та знає її проблеми, - залучити членів сім'ї до співробітництва. Або при-

наймні, підвести їх до знання і розуміння педагогічного процесу в дошкільному навчальному закладі.

В основу педагогічного процесу К. Ушинський поклав працю в усіх проявах, вважаючи її основним фактором людської досконалості, а працьовитість – одним з основних показників людяності. «Саме виховання, - пише К. Ушинський, - коли воно бажає щастя людині, повинно виховувати її не для щастя, а готувати для праці життя...» [15, с. 94].

Особливу увагу видатний педагог звертав на підготовку дітей до праці в сім'ї, водночас підтримував ідею дошкільних навчальних закладів у трудовому вихованні.

Погляди К. Ушинського на виховання дітей дошкільного віку дістали подальший розвиток у працях його послідовників та учнів Є. Водовозової та Є. Тихеєвої. Зокрема, на думку Є. Водовозової, звичка до праці є найголовнішою з усіх звичок і саме вона допомагає дитині зрозуміти, «що й під «сіряком» б'ється таке саме людське серце, як і під найтоншим сукном». Є. Тихеєва постійно підкреслювала необхідність систематичного, планомірного залучення дітей до праці з метою розвитку їх духовних сил [18, с. 386].

Є. Водовозова дотримувалась думки, що праця, доступна за віковими можливостями і сили дитини є найбільш діяльний засіб від усіх дитячих пороків. Вона стверджувала, що звичка до праці є найважливіша з усіх добродесних звичок, і формувати її слід з раннього віку. Велике значення має праця і в підготовці дитини до школи. Звична до праці дитина незрівнянно успішніше навчатиметься в школі, ніж та, котра дома нічого не звикла робити, а школа, в свою чергу дасть можливість виховати у неї посидючість та працелюбство.

За глибоким переконанням Є. Водовозової слід з перших років життя дитини визначати їй певні обов'язки і вимагати виконання їх, рекомендувати дитині заняття до тих пір, поки вона сама не зможе знаходити їх. Дитину поступово слід привчати обходитись без сторонньої допомоги, не забуваючи при цьому про посильність і доступність різних видів праці. Погляди Є. Водовозової підтримувала й С. Русова.

С. Русова, організовуючи роботу з дітьми, вважала, що, слід враховувати притаманні їм

національні риси. Серед рис притаманних українським дітям, вона називає потяг до праці, творчість, індивідуалізм. Дитяча праця, на думку вченої, є головною основою виховання і до неї треба залучати дітей з наймолодшого віку. Особливе значення у своїх працях вона відводить ручній праці, насолоді від отриманих результатів, створенню позитивного настрою дітей під час праці, задоволенню результатами праці. Праця дітей старшого дошкільного віку може носити ознаки соціального змісту, діти бачать наслідки своєї праці, її значення для інших, для добробуту сім'ї.

У теоретичній спадщині С. Русової цінними є її рекомендації щодо змісту та організації трудової діяльності дітей в дошкільному навчальному закладі. Розкриваючи зміст праці дітей дошкільного віку, видатний педагог вказувала на те, що перші роботи і дитячі вироби завжди залежать від оточення дитини і від її нахилів. Перші види праці, що ними оволодівають діти, це самообслуговування та господарсько-побутова праця. На її думку, на ці види праці потрібно звертати увагу, в цікавій формі навчаючи дітей прибирати, прати, лагодити одяг і готувати найпростіші страви.

Особлива роль в осмисленні засад трудового виховання належить В. Сухомлинському. Він підкреслював, що завдяки праці людина пізнає світ серцем, і виокремлює ще один важливий її аспект – естетично-емоційно-чуттєвий. Праця, на думку вченого, є основою моральності дітей, залучення їх до колективного життя, тим самим «ми виводимо маленьку людину на широкий шлях громадського життя через стежку праці» [13, с. 301].

Педагог-гуманіст одним із перших на практиці реалізував принцип поєднання розумової і продуктивної праці.

Головною ідеєю теоретичних праць і художніх літературних творів В. Сухомлинського, присвячених проблемі виховання працею і для праці, є реалізація цілісного підходу до формування дитячої особистості й створення оптимальних умов для виявлення і розвитку індивідуальних природних задатків, нахилів, здібностей, інтересів кожної дитини. Павлиський вчений-практик уперше у вітчизняній педагогіці визначив принципи трудового виховання дітей. Зокрема, він пропагував принципи єдності трудового виховання і загально-

го розвитку, раннього залучення дітей до продуктивної праці, різноманітності видів праці для дітей, творчого характеру і посильності дитячої праці.

Більшість порад Василя Олександровича можуть бути успішно застосовані у практиці роботи дошкільних навчальних закладів освіти в умовах родинного виховання. Найкращий помічник і методичний радник вихователів і батьків, зацікавлених і захоплених гуманістичною педагогікою В. Сухомлинського, – його літературна спадщина, багата на сповнені глибокого філософського змісту і конкретного знання, ємкі, влучні, емоційно сильні, духовно піднесені казки й оповідання для дітей старшого дошкільного віку. Ці твори здебільшого використовуються тими, хто має плекати дитячі душі на ідеалах добра, любові, поваги, невтомної праці та з колись готувати малят до безболісного, органічного входження в соціум, гідного і плідного життя в ньому.

Видатний педагог розглядав трудове виховання як одну з важливих складових формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Він вважав, що підготовка молодого покоління до участі в праці, формування ціннісного ставлення до неї можуть здійснюватися лише під час загального виховного процесу. Він вважав, що «...праця лише тоді стає виховною силою, коли вона збагачує інтелектуальне життя, наповнює багатограним змістом розумові, творчі інтереси, одухотворює моральну цілісність і звеличує естетичну красу особистості і колективу» [13, с. 425]. Вчений був глибоко переконаний, що трудове виховання повинно здійснюватися в тісній єдності з моральним, розумовим, естетичним. В. Сухомлинський писав: «Дати людині щастя улюбленої праці – це означає допомогти знайти їй серед безлічі життєвих шляхів той, на якому найяскравіше розкриваються індивідуальні творчі сили і здібності її особистості...» [13, с. 425].

Серед шляхів і засобів формування всебічно розвиненої особистості педагог-практик вирізняв: навчання, працю, слово, традиції, експериментування, багате духовне життя вихованців. Він вважав за необхідне в період дитинства широко залучати дітей до різноманітних видів продуктивної праці, що і успішно

реалізував у «Школі радості», де з першого дня виховання діти залучались до посильної роботи в шкільному саду, на навчально-дослідній ділянці, у теплиці.

Василь Олександрович широко застосовував у своїй роботі з дітьми практику трудових традицій з метою виховання у них працелюбства, поваги до праці людей. Це і праця дітей під час весняного і осіннього Тижня Саду, Дня першого снопа, Свята першого хліба, посадка квітів і догляд за ними, допомога людям похилого віку. На думку В. Сухомлинського: «Якщо дитина не знає праці, одухотвореної ідеєю творення краси для людей, її серцю чужі чуйність, сприйнятливність до тонких, «ніжних» засобів впливу на людську душу, вона огрубляється і сприймає тільки примітивні «виховні засоби»: окрик, примус, покарання...» [13, с. 425].

Першими помічниками і прикладом для наслідування в праці відомий науковець вважав вихователів. «Радість праці це передусім радість подолання труднощів, горде усвідомлення й переживання того, що ось ми, напружуючи фізичні й духовні сили, вийшли переможцями, піднялись на вершину, до якої довго прагнули» [11, с. 425]. Але «...треба духовно підготувати вихованців до праці, яка матиме яскраве громадянське звучання. Треба очистити юне серце від усього випадкового, скороминущого... Треба допомогти кожному знайти себе, виявити себе в улюбленій праці, оволодіти необхідними знаннями й уміннями, стати майстром». «Праця – це також сфера розкриття особистості, самоутвердження, самопізнання і самовиховання».

Василь Олександрович, надаючи великого значення єдності краси, праці і духовного спілкування, писав: «Краса виховує моральну чистоту, людяність, лише тоді, коли праця, яка створює красу, олюднена високими моральними спонуканнями, насамперед пройнята повагою до людини» [11, с. 325].

Праця є важливим засобом формування розумових якостей, вважав відомий вчений і зазначав: «Праця – могутнє джерело розумового розвитку. Спілкуючись активно з природою, людина не просто набуває знання, а й здобуває їх; напруження фізичних сил зливається з напруженням розумових. Ніде думка не набуває такої яскравої форми пошуку, ніде

немає такої глибокої потреби в думанні, як у праці...». Інтерес до праці пробуджує в дітях дух дослідження, допитливості, цікавості, намагання знайти у процесі праці відповідь на хвилюючі питання.

Логічне продовження багатьох думок про трудове навчання та виховання В. Сухомлинський викликав у «Листах до сина»: «Якщо людина закохана в свою працю, вона прагне, щоб і в самому трудовому процесі, і в його наслідках було щось прекрасне» [11, с. 225].

Він був глибоко переконаний, що: «Радість праці своєрідна. Її можна порівняти хіба що з почуттями, які переживає людина, піднімаючись на вершину високої гори... Той, хто пізнав це почуття, збагнув ази життєвої мудрості: радощі життя оплачуються працею, їх треба здобувати» [11, с. 25].

Проблемі виховання у дітей ціннісного ставлення до праці, як інших людей, так і власної, присвячено безліч художніх творів майстра. У них, звертаючись від імені літературних героїв до дитячої свідомості й сумління, Василь Олександрович порушує серйозні філософські питання ставлення до праці як основи існування людини, робить це на простих і зрозумілих дитині прикладах із повсякденного людською буття.

Єдність вимог, систематична робота дошкільного навчального закладу і сім'ї в організації праці дітей старшого дошкільного віку, наступність у цій роботі є найефективнішим засобом у розв'язанні завдань трудового виховання.

Висновки. Отже, дошкільному навчальному закладу необхідно цілеспрямовано ознайомлювати дітей із працею членів сім'ї, оскільки це дасть можливість донести дошкільникам конкретні знання, створити уявлення про різні види праці, виховати у них повагу до людей праці, бажання взяти участь у посильній роботі з дорослими.

Саме єдність вимог, систематична робота дошкільного навчального закладу і сім'ї наступність у цій роботі є ефективним засобом формування ціннісного ставлення до праці дітей старшого дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. — К. : Дошкільне виховання, 2012. — № 7. — С. 4–19.

2. Бех І. Виховання особистості : у 2 кн. : навч.-метод. видання / І. Бех. — К. : Либідь, 2003. — 280 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 170 000 / авт. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К.; Ірпінь : Перун, 2004. — 1425 с.
4. Доронова Т. Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями / Т. Доронова // Дошкольное воспитание. — 2004. — № 1. — С. 60—68.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1037 с.
6. Закон України «Про дошкільну освіту» // Освіта України. Ненормативно-правові документи. — К. : Міленіум. 2001. — С. 63—86.
7. Макаренко А. С. Лекції про виховання дітей / А. С. Макаренко / Книга для батьків. — К. : Рад. шк., 1980. — 328 с.
8. Макаренко А. С. Вибрані педагогічні твори // Статті, лекції, виступи. — К. : Радянська школа. — 1947. — 274 с.
9. Психологічний словник / за ред. В. І. Войтка. — К. : Вища школа, 1982. — 215 с.
10. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. — К. : Рад. школа, 1977. — Т. 4. — 637 с.
11. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. — К. : Рад. школа, 1977. — Т. 5. — 638 с.
12. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський. — К. : Рад. школа, 1978. — 263 с.
13. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В. О. Сухомлинський / Вибр. твори : у 5 т. — К. : Рад. школа, 1976. — Т. 1 — С. 425.
14. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : у 2 т. / К. Д. Ушинський. — К. : Рад. школа, 1983. — Т. 1. — 488 с.
15. Філософський енциклопедичний словник: близько 1700 статей / В. І. Шинкарук. — К. : Абрис, 2002. — 742 с.
16. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. — К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. — 800 с.
17. Харламов Н., Крилова С. Філософський словник. Людина і світ / Н. Харламов, С. Крилова. — К. : КНТ, Центр навчальної літератури, 2007. — 264 с.
18. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки : навч. посіб. / за заг. ред. З. Н. Борисової. — К. : Вища школа, 2004. — 511 с.

SOKOLOVSKY O. S.

Mykolaiv

INTERACTION PRE-SCHOOL PROGRAMS AND FAMILIES IN FORMATION OF VALUE ATTITUDE TO WORK PRESCHOOL CHILDREN

The article reveals the essence of the definition of «value treatment». The necessity of forming valuable attitude to labor preschool children under the influence of pre-school and family.

Keywords: family of, interaction, creation, value attitude, work.

СОКОЛОВСКАЯ А. С.

г. Николаев

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ И СЕМЬИ В ФОРМИРОВАНИИ ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ К ТРУДУ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В статье раскрывается сущность дефиниции «ценностное отношение». Обосновывается необходимость формирования ценностного отношения к труду под влиянием дошкольного учебного заведения и семьи детей старшего дошкольного возраста.

Ключевые слова: семья, взаимодействие, формирование, ценностное отношение, труд.

Стаття надійшла до редколегії 23.03.2014

УДК 378.14+371+378.02

СТЕПАНОВА Т. М.

м. Николаїв

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розкриваються окремі погляди науковців на проблему підготовки студентів магістратури до викладацької діяльності. Визначається сутність, значення і характеристика ключових компетенцій майбутнього фахівця галузі дошкільної освіти. Подається перелік фахових дисциплін, завдяки яким здійснюється професійне зростання майбутнього викладача, формується його методична культура. Звертається увага на читання інтерактивних лекцій як таких, що дозволяють поєднати керівну роль викладача з високою активністю студентів.

Ключові слова: викладацька діяльність, професійна підготовка, інтерактивна лекція, освітні компетенції, методична культура, методична підготовка.

Постановка проблеми. Процес підготовки нової генерації науковців, здатних позитивно впливати на суспільний розвиток, потребує зростання якості знань, докорінного оновлен-

ня його науково-методичного забезпечення. Стратегія розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціально-економічних реформ об'єктивно потребує підвищення ви-